

УДК 347.97/.99:343.11(477)

Володимир Курило,

суддя Жовтневого районного суду м. Харкова,

Олена Чернецька,

помічник судді Апеляційного суду Харківської області

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті автори звертають увагу на прогресивні зміни, внесені до Кодексу України про адміністративні правопорушення в редакції Закону України від 24.09.2008 р. № 586-VI у частині запровадження апеляційного порядку перегляду постанов місцевих судів по справах про адміністративні правопорушення. Водночас звертається увага на окремі недоліки вказаних нововведень та пропонуються конкретні шляхи вирішення проблемних питань, виходячи із практики розгляду вказаних справ суддями судової палати з кримінальних справ Апеляційного суду Харківської області.

Ключові слова: прогресивні зміни, перегляд, адміністративні правопорушення, недоліки, шляхи вирішення.

Сучасне українське адміністративне законодавство визначає досить велику кількість адміністративних проступків, які прямо чи опосередковано можуть зашкодити фінансовій системі нашої держави. Переважна кількість складів адміністративних правопорушень даного виду визначена у Главі 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення, яка має назву «Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницької діяльності». Деякі склади правопорушень передбачають посягання на правовідносини не тільки у сфері фінансів, а й підприємництва, приватизації, обігу цінних паперів тощо.

Верховною Радою України 07.07.2010 р. прийнято Закон України № 2453-VI «Про судоустрій та статус суддів», ч. 3 розділу VII Прикінцевих положень якого внесено ряд змін до законодавчих актів України, в тому числі й до Кодексу України про адміністративні правопорушення стосовно апеляційного перегляду постанов районних судів по справах даної категорії [1].

Стадія перегляду постанов у справах про адміністративні правопорушення — важлива гарантія законності, обґрунтованості захисту прав і свобод учасників процесу, які обстоюють свою невинуватість у скоєнні адміністративних право-

порушень, їх обов'язків щодо виконання судових рішень у частині застосування адміністративних стягнень. Факт існування такої стадії адміністративного процесу має велике попереджувальне значення стосовно дотримання процесуального законодавства районними судами, а також дисциплінує тих, хто уповноважений складати протоколи, накладати адміністративні стягнення. Орган (посадова особа), знаючи про те, що постановою по справі може бути переглянута, районний або апеляційний суд може перевірити її законність і обґрунтованість, більш відповідально ставиться до визначення винуватості громадянина, якого поставили в ранг правопорушника, кваліфікації його дій, вибору виду стягнення, порядку його накладення, виконання та інше.

Право громадян на скаргу, в даному випадку — на апеляційну скаргу, по справі про адміністративне правопорушення є засобом захисту прав і законних інтересів зацікавлених осіб. Закріплення в чинному законодавстві права на оскарження постанов і його реалізація є однією з конституційних гарантій.

Законодавець встановив два шляхи, за якими правопорушник (його захисник), потерпілий (його представник) або прокурор можуть оскаржити прийняту

постанову до вищого органу або до суду. Таким чином, постанови органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, оскаржуються в адміністративному або в судовому порядку [2].

Апеляційний перегляд судових рішень по справах інших категорій було передбачено ще на різних стадіях проведення в Україні так званих «малих» та «великих» судових реформ щодо вдосконалення кримінального, цивільного, господарського та адміністративного процесуального законодавства. Це, зокрема, передбачено главою 26 розділу III КПК України та главою 31 розділу V КПК України, главою 1 розділу V ЦПК України, главою 1 розділу IV КАС України. До 17.11.2008 р. у справах про адміністративні правопорушення була відсутня можливість саме апеляційного оскарження або опротестування постанов районних судів [3; 4; 5], але із введенням в дію Закону України від 24.09.2008 р. № 586-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» було кардинально змінено порядок перегляду постанов судів у справах про адміністративні правопорушення, запроваджено їх апеляційне оскарження, закріплено положення про остаточність рішення апеляційного суду, скасовано повноваження судді районного суду щодо перегляду прийнятої ним постанови [6]. Даний порядок не змінений і з урахуванням доповнень, внесених Законом України від 07.07.2010 р. № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів».

Безумовно, можливість подання апеляційної скарги на постанову про адміністративне правопорушення є досягненням певного прогресу в гарантуванні прав, свобод людини і громадянина, закріпленого в Конституції України [7].

Необхідно відзначити позитивні зміни, внесені до ст. 294 КУпАП Законом № 2453-VI, згідно з яким в ч. 4 цієї статті слова «судової палати апеляційного суду в кримінальних справах» змінено на слова «апеляційного суду». Адже досвід суддів судової палати апеляційного суду в цивільних справах необхідний, наприклад, при розгляді справ про адміністра-

тивні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, фінансів і підприємницької діяльності, сфері послуг, які впливають із порушень прав власності тощо [8].

Зазначеним Законом України № 2453-VI Кодекс України про адміністративні правопорушення доповнено ст. 188³⁵. Відтепер невиконання законних вимог Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо надання інформації, копій документів, а також порушення встановлених законодавством строків їх надання, надання завідомо недостовірної інформації тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Внесені зміни в статті не встановлюють меж законних вимог щодо надання інформації. Крім того, при застосуванні зазначеної статті на практиці можуть виникнути спірні питання, оскільки в диспозиції статті не конкретизовано, копії яких саме документів повинні бути надані на запит Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, наприклад, при розгляді скарги учасників кримінального процесу. Так, ст. 222 КПК України передбачає недопустимість розголошення даних досудового слідства. Дані досудового слідства можна оголосити лише з дозволу слідчого або прокурора і в тому обсязі, в якому вони визнають можливим. Отже, залишається відкритим питання, яким чином у зазначеному випадку повинен діяти суд і чи має він право розголошувати таємницю слідства?

Про актуальність та життєвість вказаного перегляду справ про адміністративні правопорушення свідчить збільшення кількості надходження апеляційних скарг та протестів прокурорів по справах даної категорії. Так, за 2008 р. до Апеляційного суду Харківської області надійшло та розглянуто 956 справ, за 2009 р. — 1028, за 2010 р. — 1057, за 2011 р. — 889, за 2012 р. — 812, за 2013 р. — 790 справ.

Велика кількість апеляційних скарг на постанови районних судів у справах про адміністративні правопорушення свідчить про свідоме прагнення грома-

дзян до захисту своїх порушених прав, свобод та інтересів, що, в свою чергу, має позитивний вплив на удосконалення існуючих у державі та суспільстві правовідносин.

Разом із тим, у практиці розгляду значених справ є певні проблеми, що вже висвітлювалося в юридичній літературі [9; 10]. Спірні питання стосовно перегляду постанов районних судів у справах про адміністративні правопорушення, зокрема стосовно справ у галузі фінансів і підприємницької діяльності, потребують ретельного аналізу та законодавчого врегулювання.

У чинному КУпАП не закріплені вимоги щодо форми і змісту апеляційної скарги на постанову, а тому норми КУпАП не передбачають порядку повернення апеляційної скарги, якщо вони не відповідають вимогам закону, для усунення виявлених недоліків. У той самий час, інші кодекси вказану форму визначають чітко (ст. 396 КПК, ст. 295 ЦПК, ст. 187 КАС). Так, з метою створення сприятливих умов для реалізації заінтересованими особами права апеляційного оскарження постанов доцільно було б визначити в чинному КУпАП вимоги до апеляційних скарг, в яких обов'язково мають міститися назва суду, до якого подається скарга; дані особи, яка подає скаргу, її місце проживання, поштовий індекс, номер засобів зв'язку; повні і точні дані інших осіб, які беруть участь у справі; посилення на постанову, яка оскаржується, та мета оскарження; обґрунтування апеляційної скарги, обставини справи та закон, яким спростовується рішення; нові факти чи засоби оскарження, що мають значення для справи; прохання особи, яка подає скаргу; перелік письмових матеріалів, що додаються до скарги, оскільки вони подаються на підтвердження скарги, на обґрунтування неправильності встановлення судом першої інстанції юридичних фактів і вирішення справи по суті, досліджуються і оцінюються апеляційним судом поряд з іншими доказами. Крім того, до апеляційної скарги мають додаватися їх копії з додатковими матеріалами відповідно до числа осіб, які беруть участь у справі. Потребує також закріплення в нормах КУпАП право особи,

яка подала апеляційну скаргу, доповнити, змінити, відкликати або відмовитися від неї повністю або частково.

Законодавче закріплення вимог до форми і змісту апеляційної скарги дозволить повноцінно здійснювати апеляційний перегляд постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Однією з гарантій об'єктивного розгляду справи будь-якої категорії є відвід (самовідвід) судді. За наявності підстав, передбачених законодавством України, сторони, які беруть участь у справі, або прокурор мають право заявити відвід судді. Разом із тим, відвід має бути мотивований і заявлений у письмовій формі, тобто мають бути письмово зафіксовані конкретні і фактичні дані, що піддають сумніву об'єктивність і неупередженість судді, який розглядає конкретну судову справу.

Закон, враховуючи складність і різноманіття життєвих явищ, не може містити вичерпного переліку підстав для відводу судді. Через це в кожному процесі (кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному) визначено лише узагальнене формулювання підстав відводу. Особа, що заявляє відвід судді, повинна навести конкретні факти, що дають підстави для застосування даної норми.

Однак у справах про адміністративні правопорушення питання процедури відводу судді взагалі не врегульовано. Перед початком розгляду адміністративних матеріалів зазначеної категорії оголошується склад суду. При цьому деякі судді роз'яснюють учасникам право відводу. Проте нормами КУпАП не передбачено роз'яснення такого права, а також не визначено порядок його вирішення. З огляду на це виникає запитання: чи потрібно взагалі роз'яснювати право відводу, якщо воно законодавчо не передбачено? Уявляється, що таке право обов'язково необхідно роз'яснювати, виходячи зі змісту ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, відповідно до якої кожен має право на справедливий, публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним, неупередженим судом, встановленим законом. Отже, право відводу судді необхідно роз'яснювати, але щоб кожний

громадянин мав можливість реалізувати зазначене право, воно обов'язково повинно бути закріплено на законодавчому рівні [11], адже справедливим судовий процес буде лише в тому випадку, якщо він спрямований на забезпечення верховенства права, законності, рівності учасників процесу перед законом і судом, змагальності, гласності і відкритості.

Чинний КУпАП також не передбачає процедури видалення суду до нарадчої кімнати для винесення судового рішення. Нарадча кімната — окреме приміщення суду, призначене для обговорення суддями наслідків розгляду справ та постановлення по них рішень. За ст. 367 КПК для забезпечення таємниці нарадчої кімнати ніхто не має права бути присутнім у ній, крім складу суддів у даній справі. Судді не мають права розголошувати міркування, висловлені в нарадчій кімнаті (ст. 210 ЦПК). Таємниця нарадчої кімнати є гарантією принципу незалежності суддів, підкорення їх лише закону та забезпечення необхідних умов для повного і правильного вирішення усіх питань, обов'язкових для постановлення законного та обґрунтованого рішення. Нарадча кімната надає можливість суддям вільно висловлювати свої міркування з будь-якого питання, що обговорюється, обстоювати їх, голосувати за те рішення, яке вони вважають правильним. Таємниця нарадчої кімнати забезпечується також її ізоляцією від інших приміщень суду. Судді, перебуваючи в нарадчій кімнаті, не мають права радитись будь з ким у розглядуваній справі, розголошувати міркування інших суддів з обговорюваних питань, спілкуватися з особами, які беруть участь у справі, та іншими учасниками процесу. Судді, які перебувають у нарадчій кімнаті, не мають права її залишати до постановлення рішення. Тільки при розгляді справ за кримінально-процесуальним законодавством, що може тривати днями і місяцями, суддям дозволяється з настанням нічного часу робити перерву в нараді для відпочинку. Порушення таємниці нарадчої кімнати є підставою для скасування рішення суду в апеляційному і касаційному порядку за умови, що порушення призвело або мог-

ло призвести до неправильного вирішення справи (статті 309, 336 ЦПК).

Судді при розгляді справ про адміністративні правопорушення діють за аналогією з кримінально-процесуальним чи іншим процесуальним законодавством і після заслуховування пояснень сторін та дослідження матеріалів справи видаються до нарадчої кімнати для винесення постанови, яку оголошують після виходу до зали судового засідання. Але, як і будь-яка інша, ця процедура має бути прописана в КУпАП як для районного, так для апеляційного суду.

При постійному збільшенні навантаження для виготовлення постанови та оголошення її повного тексту в день розгляду справи суддям практично не вистачає часу. Таку проблему можливо було б вирішити шляхом оголошення вступної та резолютивної частини постанови з виготовленням і оголошенням повного тексту у встановлений законом термін. Однак чинним КУпАП такого порядку також не передбачено.

З огляду на викладене викликає певний інтерес ч. 2 ст. 376 КПК. Згідно з даною нормою закону, якщо складання судового рішення у формі ухвали вимагає значного часу, суд має право обмежитись складанням і оголошенням лише резолютивної її частини, яку підписують всі судді. Повний текст ухвали в такому випадку повинен бути складений не пізніше п'яти діб з дня оголошення резолютивної частини і оголошений учасникам судового провадження. Про час оголошення повного тексту ухвали має бути зазначено у раніше складеній її резолютивній частині.

З урахуванням процесуальної економії часу, запровадження такого порядку в нормах КУпАП, безумовно, мало б позитивний вплив на роботу суддів та працівників судів у цілому.

Окрім наведеного, особливу увагу слід звернути на проблемне питання, що виникає під час розгляду справ про адміністративні правопорушення в галузі фінансів і підприємницької діяльності, пов'язане зі строками судового розгляду. Так, ст. 277 КУпАП передбачений п'ятнадцятиденний строк розгляду справи судом першої інстанції з дня одержання протоколу про адміністративне правопо-

рушення та інших матеріалів справи, а згідно з ч. 4 ст. 294 КУпАП апеляційний перегляд здійснюється суддею апеляційного суду протягом двадцяти днів з дня надходження справи до суду.

Висвітливо вказану проблему на прикладі постанови судді Апеляційного суду Полтавської області від 28.07.2009 р. (провадження № 33-223/2009).

Згідно з постановою судді ОСОБА_1, працюючи головним бухгалтером ТОВ БФ «Астра», допустила порушення встановленого законом порядку ведення податкового обліку за 2007—2008 рр., а саме: заниження суми ПДВ та податку на прибуток, чим порушила пп. 4.1.1 п. 4.1 ст. 4, пп. 5.3.9 п. 5.3 ст. 5, пп. 5.2.1 п. 5.2 ст. 5, пп. 7.4.1 п. 7 ст. 7 Закону України «Про оподаткування підприємств», п.п. 1.3, 1.7 ст. 1, пп. 7.2.1 п. 7.2, п.п. 7.4.4, 7.4.5 п. 7.4 ст. 7 Закону України «Про податок на додану вартість», чим вчинила правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 163¹ КУпАП.

У скарзі ОСОБА_1 вважає, що її вина у вчиненні адміністративного правопорушення не доведена, оскільки 22.05.2009 р. ТОВ БФ «Астра» до Державної податкової адміністрації у Полтавській області було подано повторну скаргу на податковий повідомлення-рішення, яка на даний час не розглянута, а податкові зобов'язання не узгоджені. Крім того, вказує на те, що постанова суду про накладення на неї адміністративного стягнення винесена після закінчення строків, передбачених ст. 38 КУпАП, а тому просить постанову суду скасувати.

Перевіривши матеріали справи про адміністративне правопорушення і доводи апеляції, суддя дійшов висновку, що апеляційна скарга підлягає частковому задоволенню з наступних підстав.

Відповідно до змісту ст. 38 КУпАП адміністративне стягнення судом може бути накладено не пізніше як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні — не пізніше як через три місяці з дня його виявлення.

Як убачається з матеріалів справи, ОСОБА_1, працюючи головним бухгалтером ТОВ БФ «Астра», допустила порушення встановленого законом порядку ведення податкового обліку по разо-

вих операціях, що мали місце в 4 кварталі 2007 р. та в 3—4 кварталі 2008 р., а тому тримісячний строк притягнення до адміністративної відповідальності необхідно обраховувати, виходячи з часу вчинення правопорушення.

Разом з тим, місцевий суд при обчисленні строку притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1 помилково виходив з моменту складання акта про результати планової виїзної перевірки ТОВ БФ «Астра», тобто з 26.03.2009 року, тому постанова суду підлягає скасуванню з закриттям провадження у справі.

На підставі викладеного постановив постанову Полтавського районного суду від 25.05.2009 р. про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1 — скасувати, а провадження у справі закрити у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення, передбачених ст. 38 КУпАП [12].

Аналогічна ситуація висвітлена у постанові судді Апеляційного суду Волинської області від 17.03.2009 р. (провадження № 33-209/09).

Цією постановою ОСОБА_1 притягнена до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 163¹ КУпАП та оштрафована на 170 грн за те, що, працюючи директором ФК «Пан продукт», в порушення порядку ведення податкового обліку в податковій декларації в квітні 2008 р. завищила суму податкового відшкодування на 23500 грн.

ОСОБА_1 в своїй апеляційній скарзі посилається на незаконне притягнення її до адмінвідповідальності. Просить скасувати постанову суду та провадження у справі закрити. А оскільки вона не була повідомлена про час розгляду місцевим судом адмінсправи і не отримала постанову про притягнення її до адмінвідповідальності, — поновити пропущений строк на апеляційне оскарження.

З даних матеріалів встановлено, що справа розглядалась 12.02.2009 р. Копію постанови про притягнення до адмінвідповідальності надіслано апелянту в порушення вимог ст. 295 КУпАП лише 24.02.2009 р. Незважаючи на відсутність тексту постанови, вона пропустила строк на її оскарження лише на 1 день.

Враховуючи наведене, вважаю, що даний пропуск стався з поважної причини. А тому його необхідно поновити.

Як убачається з протоколу про адмінпорушення, ОСОБА_1 інкримінувалось порушення пп. 1.3, 1.8 ст. 1, п.п. 7.7, 7.7.2 ст. 7 Закону України від 03.04.1997 р. «Про податок на додану вартість» через незаконне включення в податкову декларацію відшкодування ПДВ в сумі 23500 грн. Між тим, постановою Волинського окружного адміністративного суду від 23.02.2009 року рішення Володимир-Волинської об'єднаної державної податкової інспекції, яким констатовано вищевказане порушення, визнано нечинним, а дії ФК «Пан продукт» щодо правильності ведення податкового обліку в податковій декларації — законними. Що, в свою чергу, свідчить про відсутність в діях ОСОБА_1 складу інкримінованого адміністративного правопорушення.

Однак на дану обставину суд не звернув уваги.

Крім того, згідно зі ст. 38 КУпАП адміністративне стягнення по адміністративному правопорушенню, підв'язаному до суду, може бути накладене не пізніше, як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при тривалому правопорушенні — не пізніше, як через три місяці з дня його виявлення.

Інкриміноване ОСОБА_1 правопорушення не є тривалим. Протокол про нього складено 12.12.2008 р. Ним інкримінується вчинення правопорушення в квітні 2008 р. Постанова про притягнення останньої до адміністративної відповідальності винесена 12.02.2009 р. А отже, не лише до часу винесення постанови, а й до часу складення протоколу про адмінпорушення минув передбачений ст. 38 КУпАП строк для притягнення ОСОБА_1 до такої відповідальності. На цю обставину суд також не звернув уваги.

Виходячи з вищевказаного, ОСОБА_1 була незаконно притягнена до адмінвідповідальності за ч. 1 ст. 163¹ КУпАП, тому постановою Володимир-Волинського міського суду щодо неї підлягає скасування, а справа — закриттю провадженням.

Керуючись статтями 293—294 КУпАП, постановлено поновити ОСО-

БА_1 строк оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення. Скаргу задоволено. Постанову судді Володимир-Волинського міського суду від 12 грудня 2008 р. щодо ОСОБА_1 скасовано, а адміністративну справу про притягнення до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 163¹ КУпАП провадженням закрито [13].

За результатами проведення перевірок на підприємствах контролюючими органами у разі встановлення порушень законодавства складається акт перевірки, на підставі якого виносяться податкові повідомлення-рішення та складається протокол про адміністративне правопорушення. Процедура оскарження податкових повідомлень-рішень передбачена КАС України, в той час як процедура оскарження протоколу про адміністративне правопорушення передбачена КУпАП. Різні встановлені і строки оскарження.

З викладеного виникає проблема щодо притягнення особи, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, до адміністративної відповідальності у разі тривалої процедури оскарження податкових повідомлень-рішень, оскільки в такому разі вони вважаються неузгодженими.

Наприклад, 09.01.2009 р. Апеляційний суд Житомирської області у складі головуючого-судді Зав'язуна С. М., за участю: секретаря Шевченка С. П., скаржника ОСОБА_2, представника скаржника ОСОБА_3, розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду в м. Житомирі справу про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 163¹, ч. 1 ст. 163⁴ КУпАП щодо ОСОБА_2, ІНФОРМАЦІЯ_1, мешканця АДРЕСА_1, працюючого директором ТОВ «Нафтаенергосоюз», встановив:

Постановою Корольовського районного суду м. Житомира від 06.11.2008 р. ОСОБА_2 притягнуто до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 163¹, ч. 1 ст. 163⁴ КУпАП у вигляді штрафу в розмірі 170 гривень.

Згідно з постановою суду 05.09.2008 р. було встановлено, що директор ТОВ «Нафтаенергосоюз» ОСОБА_2 порушив встановлений законом порядок ведення податкового обліку, що призвело до зани-

ження податку на прибуток у сумі 4997577 гривень за період з 24.02.2007 р. по 31.03.2008 р., податку на додану вартість в сумі 3939331 гривень за період з 24.02.2007 р. по 31.03.2008 р. та завищено від'ємне значення ПДВ в сумі 9718 гривень за березень 2008 р.; недоотримало до бюджету податок з доходів фізичних осіб у сумі 114,29 гривень; несвоєчасне звітування про використані підзвітні кошти — штраф у сумі 355,90 гривень, несвоєчасне перерахування до бюджету податку з доходів фізичних осіб у сумі 22,18 гривень за листопад 2007 р. Таким чином, ОСОБА_2 вчинив адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 163¹, ч. 1 ст. 163⁴ КУпАП. На прийняте судом рішення до апеляційного суду надійшли клопотання та апеляційна скарга ОСОБА_2, в яких він просить поновити строк на апеляційне оскарження, скасувати постанову суду, а провадження у справі закрити. В обґрунтування скарги посилається на те, що Постанова суду першої інстанції ґрунтується на висновках, викладених в акті Державної податкової інспекції м. Житомира № 4568/23-1/34973007/0110 від 04.09.2008 р., тоді як зазначений акт вважається неузгодженим, оскільки оскаржується ТОВ «Нафтаенергосоюз».

Розглянувши клопотання та апеляційну скаргу, заслухавши пояснення ОСОБА_2 та його представника ОСОБА_3, які просили клопотання та апеляцію задовольнити, вивчивши матеріали справи, вважаю, що апеляційна скарга підлягає частковому задоволенню з таких підстав.

З урахуванням Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 24.09.2008 р. та на підставі ст. 8 КУпАП, строк на апеляційне оскарження постанови Корольовського районного суду м. Житомира від 06.11.2008 р. підлягає поновленню.

Вважаю, що доводи ОСОБА_2, викладені в апеляції, щодо незаконності притягнення його до адміністративної відповідальності за порушення норм законів України «Про оподаткування прибутку підприємств» та «Про податок на додану вартість», є обґрунтованими.

Як убачається з матеріалів справи, акт державної податкової інспекції м. Житомира № 4568/23-1/34973007/0110 від 04.09.2008 р., в частині висновків порушення вищевказаних законів, на час розгляду судом першої інстанції справи було оскаржено у відповідному порядку до державної податкової інспекції у м. Житомирі. Згідно з п.п. 5.2.3 п. 5.2 ст. 5 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» сума податкового зобов'язання, що оскаржується, вважається неузгодженою. За таких обставин вищевказаний акт у частині його оскарження є таким, що не набрав чинності, а інші докази з приводу вказаних у ньому порушень відсутні. У зв'язку з цим суд першої інстанції безпідставно дійшов висновку про винуватість ОСОБА_2 у вчиненні порушень податкового законодавства, що призвели до заниження податку на прибуток, податку на додану вартість та завищення від'ємного значення ПДВ. По решті зазначених в акті фактів порушень, що стосуються недоотримання до бюджету податку з доходів фізичних осіб у сумі 114,29 гривень, несвоєчасного звітування про використані підзвітні кошти, несвоєчасного перерахування до бюджету податку з доходів фізичних осіб у сумі 22,18 гривень — процедура оскарження відсутня. Висновки суду в цій частині про винність ОСОБА_2 є обґрунтованими, його діям дана правильна юридична оцінка. Враховуючи характер та обставини вчинених ОСОБА_2 порушень особи порушника, який раніше до адміністративної відповідальності не притягався, вважаю, що рішення суду в частині накладення стягнення у вигляді штрафу підлягає пом'якшенню з визначенням його у мінімальному розмірі, передбаченому санкціями ч. 1 ст. 163¹, ч. 1 ст. 163⁴ КУпАП. Керуючись статтями 293, 294 КУпАП, — постановив поновити строк на апеляційне оскарження постанови Корольовського районного суду м. Житомира від 6 листопада 2008 р. Апеляцію ОСОБА_2 задовольнити частково. Постанову Корольовського районного суду м. Житомира від 06.11.2008 р. змінити. Виключити з мотивувальної частини

постанови твердження, що порушення, вчинені ОСОБА_2, «призвели до заниження податку на прибуток в сумі 4997577 гривень за період з 24.02.2007 р. по 31.03.2008 р., податку на додану вартість в сумі 3939331 гривень за період з 24.02.2007 р. по 31.03.2008 р. та завищення від'ємного значення ПДВ в сумі 9718 гривень за березень 2008 р.». Накладене судом першої інстанції стягнення у вигляді штрафу в сумі 170 гривень зменшити до 85 гривень. У решті постанову суду залишити без зміни [14].

Таким чином, постає проблемне питання щодо недопустимості притягнення до адміністративної відповідальності особи, щодо якої передчасно складено протокол про адміністративне правопорушення, але і попередження уникнення відповідальності особи, яка вчинила адміністративне правопорушення.

З метою вирішення зазначеної проблеми на засіданні науково-практичного столу на тему: «Преюдиціальні обставини при розгляді справ адміністративним судом» було ухвалено резолюцію стосовно пропозиції щодо внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення у частині визначення датою вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 163¹ КУпАП, у разі складання податкових повідомлень-рішень за результатами перевірок за одні й ті самі порушення, дати узгодження податкового зобов'язання.

Однак Міністерство доходів і зборів України, розглянувши дану резолюцію, дійшло висновку, що викладена в резолюції пропозиція щодо складання протоколів про адміністративне правопорушення на підставі ст. 163¹ КУпАП після узгодження грошового зобов'язання суперечить положенням чинного законодавства та є необґрунтованою.

У підтвердження такої позиції в листі від 31.12.2013 р. № 2025/9/99-9910-04-02-10/6095 зазначено, що ст. 112 Податкового кодексу України (далі — Кодекс) передбачено, що притягнення до фінансової відповідальності платників податків за порушення законів з питань оподаткування, іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, не звільняє їх посадових осіб за наявності відповідних

підстав від притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності. Для більш ґрунтовного аналізу зазначеного твердження слід звернути увагу на ст. 111 Кодексу, яка встановлює фінансову, адміністративну, кримінальну відповідальність за вчинення податкових правопорушень. Відповідно до п. 111.2 ст. 111 Кодексу фінансова відповідальність за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства встановлюється та застосовується згідно з цим Кодексом та іншими законами. Фінансова відповідальність застосовується у вигляді штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) та/або пені.

Контролюючий орган, донарахувавши підприємству податкові зобов'язання та штрафні санкції з відповідного податку, тобто застосувавши фінансову відповідальність до підприємства, не позбавлений права притягнути його посадових осіб або до адміністративної, або до кримінальної відповідальності.

Слід зауважити, що фінансова відповідальність застосовується до підприємства, а адміністративна відповідальність, згідно зі ст. 163¹ КУпАП, — до керівника та інших посадових осіб підприємства, установи, організації.

Таким чином, не потрібно отожднювати та об'єднувати дві різні по суті відповідальності.

Диспозиція ст. 163¹ КУпАП визначає адміністративним правопорушенням порушення керівниками та іншими посадовими особами підприємств, установ, організацій порядку ведення податкового обліку, а санкція — застосування до вказаних осіб адміністративного стягнення у вигляді накладення штрафу.

Відповідно до ст. 276 КУпАП передбачено, що справа про адміністративне правопорушення розглядається за місцем його вчинення.

Водночас, враховуючи приписи статей 61 та 62 Кодексу, органи доходів і зборів України реалізують функцію здійснення податкового контролю за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю сплати податків і зборів шляхом проведення перевірок платників податків.

Таким чином, факт здійснення адміністративного правопорушення, виходя-

чи з приписів ст. 276 КУпАП та згідно із нормами Кодексу, зокрема відповідно до правопорушень у сфері оподаткування, може бути встановлено в процесі (під час проведення перевірки) або за наслідками перевірки підприємства, установи, організації чи громадянина (після складання акта перевірки).

Статтею 38 КУпАП визначені граничні строки, в межах яких на правопорушника може бути накладено адміністративне стягнення.

Отже, у вказаних правових нормах законодавець чітко регламентував як строк накладення адміністративного стягнення, так і строк розгляду справи про адміністративне правопорушення.

Водночас справи про оскарження податкових повідомлень-рішень розглядаються адміністративними судами за правилами Кодексу адміністративного судочинства України, яким визначено інші строки розгляду та вирішення спору в судах першої, апеляційної та касаційної інстанцій.

Більше того, у платника податків зберігається право на оскарження в судовому порядку податкового повідомлення-рішення протягом 1095 днів з моменту отримання такого рішення (про що свідчить законодавчий зміст п. 56.18 ст. 56 та ст. 102 Кодексу, підтверджений правою позицією Вищого адміністративного суду України). Виходячи з вказаних норм, внесення змін унеможливить притягнення до адміністративної відповідальності винних осіб протягом зазначеного терміну та, як наслідок, може призвести до безвідповідальності останніх.

Таким чином, враховуючи наведене, єдиним можливим шляхом вирішення поставленого питання є запровадження в чинному КУпАП норми, яка б дала можливість судді призупиняти судові провадження до моменту вирішення справи адміністративним судом, тобто до узгодження суми податкового зобов'язання.

Така процедура була введена до КУпАП Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» [15] і на сьогоднішній день ч. 4 ст. 277 КУпАП викладена в такій редакції: «...строк розгляду адміністративних справ про адміністративні корупційні правопорушення зупиняється судом у разі якщо особа, щодо якої складено протокол про адміністративне корупційне правопорушення, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрядженні чи на лікуванні, у відпустці тощо)».

Доповнення чинного КУпАП аналогічною нормою стосовно категорії справ про адміністративні правопорушення в галузі фінансів і підприємницької діяльності суттєво б позначилось на якості розгляду таких справ судами першої та апеляційної інстанцій.

Зазначені в даній статті проблеми є актуальними, потребують ретельного вивчення з метою їх закріплення на законодавчому рівні, що буде відповідати загально визнаним правовим стандартам, а також удосконалить судову практику.

ПРИМІТКИ

1. ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. № 2453-VI.
2. Богуцький В. В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення / В. В. Богуцький, В. В. Мартиновський. — Х. : Видавець ФОП Вапнярчук Н. М., 2009. — 168 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 9—10, № 11—12, № 13. — Ст. 88.
4. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 40—42. — Ст. 492.
5. Кодекс адміністративного судочинства України // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 35—37. — Ст. 446.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : наук.-практ. ком. / Р. А. Калужний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний [та ін.]. — К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2010. — 684 с.
7. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
8. ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. № 2453-VI.
9. Вісник Верховного Суду України. — 2010. — № 8 (120).

10. Юридична Україна. — 2009. — № 4.
11. Судова апеляція. — 2009. — № 2.
12. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.reyestr.court.gov.ua.
13. Там само.
14. Там само.
15. ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 41. — Ст. 414.

Курило Владимир, Чернецкая Елена. Административные правонарушения в сфере финансов и предпринимательской деятельности. Пути решения проблемных вопросов.

В данной статье авторы обращают внимание на прогрессивные изменения, которые внесены в Кодекс Украины об административных правонарушениях в редакции Закона Украины от 24.09.2008 г. № 586-VI в части введения апелляционного порядка пересмотра постановлений местных судов по делам об административных правонарушениях. Одновременно обращается внимание на отдельные недостатки указанных нововведений и предлагаются конкретные пути решения проблемных вопросов, исходя из практики рассмотрения указанных дел судьями судебной палаты по уголовным делам Апелляционного суда Харьковской области.

Ключевые слова: прогрессивные изменения, пересмотр, административные правонарушения, недостатки, пути решения.

Kurylo Volodymyr, Chernetska Olena. Administrative violations in finance and entrepreneurship. Suggestions for improvement.

In this article authors pay attention at the progressive changes, that were altered to the code of Ukraine about administrative law violations in edition of the Law of Ukraine from 24.09.2008 № 586-VI in a part of the introduction an appellate procedure of review of local courts' decrees for cases about administrative law violations.

At the same time, the attention is paid at the separate disadvantages of said introductions and concrete decision ways of problem are suggested, on the assumption of practice of said cases investigation by judges of judicial courts of criminal cases of Court of Appeal in Kharkiv region.

Key words: the progressive changes, the review, the administrative law violations, the separate disadvantages, the suggesting ways.